

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik
Postbus 2235
6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Erik Honée	Voorzitter	043-325 61 10	<i>erik.honee@nutsonline.nl</i>
Rob Heckers	Vice-voorzitter	043-343 81 71	<i>robmac@planet.nl</i>
Rik Bastiaens	Secretaris	00-3212-210 639	<i>rik.bastiaens@pandora.be</i>
Norbert Hensing	Activiteitencoördinator	00-3242-751 356	<i>nhensing@belgacom.net</i>

E-mail SOK:

sok@nhgl.org

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". www.subbrit.org.uk

Bestuur Stichting ir D.C. van Schaik:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 361 87 93	<i>j.orbons@xs4all.nl</i>
Desirée Schoenmakers	Secretaris	043 - 321 65 06	<i>d.schoenmakers@wanadoo.nl</i>
Pierre Hardy	Penningmeester	043 - 363 75 91	<i>pfg.hardy@hetnet.nl</i>
Wilfred Schoenmakers	Bestuurslid	043 - 344 07 41	<i>w.schoenmakers@nutsonline.nl</i>

Stichting ir. D.C. van Schaik:

www.vanschaikstichting.nl

Technische Commissie Stichting ir D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Plateauweg 7, 6212 EA Maastricht, telefoon: 043 - 321 84 73

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, telefoon: 00 - 3212-454 059

Redactie SOK-Info:

Fons Leunissen, Wijnbesstraat 105, 6543 TL Nijmegen, telefoon: 024 - 378 18 20
E-mail: sok-info@planet.nl

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is. De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september, en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: Tekening uit het boekje "Avonturen in het Geuldal" (1957). De tekenaar is Lex van Voorst. (Ingezonden door Jacquo Silvertant)

Adressen, mededelingen en oproepen

Aspirant-leden die als volwaardig lid zijn geaccepteerd

- J. Heijns
- F. Hermanns

Nieuwe aspirant-leden

- Alan Claessens, Bourgogneplein 5C, 6221 CZ Maastricht
- Joris de Ruiter, Stationsweg 1, 6301 JE Valkenburg, telefoon 06-46261163
e-mail: *thikal@hotmail.com*

Nieuwe e-mailadressen

- John Caris: *sonnie@troglocaris.com*
- Walther van der Coelen: *w.vandercoelen@tiscali.nl*
- Annelies Heijnen: *anneliesheijnen@tiscali.nl*
- Erik Honée: *erik.honee@nutsonline.nl*

Programma ledenavond vrijdag 12 november

Op vrijdag 12 november is er weer ledenavond in het Natuurhistorisch Museum Maastricht. De aanvang is om 19.30 uur. Bij het samenstellen van deze SOK-Info was nog niet het volledige programma bekend, maar in elk geval zullen de volgende items de revue passeren:

- Bestuursnieuws
- Nieuws van de Van Schaïkstichting
- Twee films over mergelgrotten van Gerard Coenen, lid van de Limburgse Smalfilmvereniging. (De films stonden al eens op het programma, maar gingen toen niet door).
- Een film over de Bosberg
- Rondvraag
- Naborrelen in het museumcafé

Hopelijk tot dan!

Norbert Hensing, activiteitencoördinator

Afscheidsbrief terugtredend SOK-bestuurslid Joep Orbons

Sinds 1990 zat ik in het bestuur van de SOK. Eerst als gewoon bestuurslid, daarna vele jaren als secretaris en het laatste jaar weer als gewoon bestuurslid. In deze tijd heb ik de SOK flink zien veranderen en daar heb ik ook zelf mijn bijdrage aan geleverd, iets waar ik zelf trots op ben en met tevredenheid op terugkijk. Vooral op de door mij vanuit de SOK opgezette Van Schaïkstichting ben ik bijzonder trots.

De Van Schaïkstichting is dermate succesvol en vraagt daarbij zoveel tijd en energie en dat in combinatie met mijn eigen bedrijf in het archeologisch prospectie-onderzoek, maakt dat het voor mij erg moeilijk is, dit te combineren met een bestuurstaak bij de SOK. Ik heb daarom besloten mij volledig op de Van Schaïkstichting te concentreren en mijn functie als bestuurslid van de SOK neer te leggen. Dit mag niet als een verrassing komen, omdat ik vorig jaar al gestopt was als secretaris van de SOK.

Uiteraard zal ik als SOK-lid mijn bijdrage aan de SOK, in de vorm van projecten, presentaties, vertegenwoordigingen, etc., blijven leveren en kunnen alle SOK-leden altijd een beroep op mij en mijn ervaring doen.

Ik wens het geheel vernieuwde bestuur van de SOK veel succes met de voortzetting van de ons zo geliefde SOK.

Met vriendelijke groet, Joep Orbons

Bestuursnieuws van voorzitter Erik Honée

Nieuwe voorzitter: Beste SOK-leden, graag wil ik mij middels deze SOK-Info officieel presenteren als nieuwe voorzitter van de SOK. Het afgelopen halfjaar ben ik interim-voorzitter geweest en heb ik dus al een beetje kunnen wennen aan deze belangrijke post. Er waren een paar hordes die we als bestuur in korte tijd moesten nemen (zie vorige SOK-Info). Dat was op zich niet zo 'n leuke binnenkomer, maar van de andere kant is daaruit gebleken, dat we als bestuur onderling goed kunnen samenwerken. Daarnaast is het niet niks, om zomaar eventjes in de voetsporen van Ton Breuls te stappen! Van de andere kant ben ik ook niet van plan om Ton na te apen; Ton is Ton en Erik is Erik! We hebben onze eigen persoonlijke manier van werken en zo hoort dat ook.

In elk geval vind ik het (net als Ton) een eer om onze Studiegroep, met al die verschillende leden, allen specialisten op hun gebied, te mogen voorgaan. Kijk eens naar een Huub Geurts, die zijn passie voor Ternaaien-Boven onder de toonbank etaleert. (Nog niet gezien? Bezoek eens zijn ijzerwarenwinkel!) Of een John Caris, die helemaal opgaat in de jacht op bezoekers van weleer. Of een Johan Moors, die met veel liefde en kundigheid zelf lampen maakt die de zon evenaren. Of de groevebeheerders van de Van Schaïkstichting, de Technische Commissie, de anonieme opruimers in Caestert, de RRB, de GRONOMA, en zo kan ik nog wel even doorgaan! Een club om trots op te zijn.

Als echte voorzitter schijn je een visie te moeten hebben, een soort van lange-termijn doelen die je wilt gaan bereiken. Er niet veel mis met hoe het nu gaat: overvolle programma's voor de ledenavonden, gezellig museumcafé voor de broodnodige informele contacten en twee dijken van clubbladen. Maar het kan toch

altijd nog beter. Wat ik nu graag zou willen bereiken, is dat wij als Studiegroep nóg meer vensters op het verleden van de groeven kunnen openen. Het publiek kan dan door publicaties hierover nog meer kennis nemen van het ondergrondse verleden en de vleermuisreservaten. Daarmee staan we dan ook weer sterker in de bescherming van ons onderzoeksgebied.

Het bovenstaande kan volgens mij op een aantal manieren worden bereikt: Door onderling nog veel meer te gaan samenwerken en te profiteren van elkaars kennis en expertise. En door vanuit het bestuur de leden te ondersteunen met onderzoeken (klein of groot). Verder vind ik het natuurlijk belangrijk dat de sfeer binnen het bestuur zo goed blijft als die momenteel is. Bovendien is de goede relatie tussen Sok en Van Schaikstichting onontbeerlijk. Dit alles klinkt misschien duur en professioneel, maar simpel gezegd zou ik vooral gewoon meer ondergrondse gezelligheid willen, dan komen die onderzoeken vanzelf wel.

Joep Orbons uit het SOK-bestuur: Tot onze grote spijt heeft Joep Orbons te kennen gegeven niet langer bestuurslid te kunnen zijn van de SOK. Joep is pas van baan gewisseld en geeft aan te weinig tijd over te houden voor de SOK. Niet zo vreemd, als je bedenkt dat Joep ook nog in het Algemeen Bestuur van het Natuurhistorisch Genootschap zit en voorzitter is van de Van Schaikstichting. Hij blijft gelukkig wel actief SOK-lid en dat is maar goed ook, want Joep heeft met zijn grote gedrevenheid veel werk verzet voor onze club. Je kunt zonder meer zeggen, dat zonder Joep de SOK nooit zo groot was geworden als ze nu is! Joep, bedankt voor je veertien jaar inzet!

Rob Heckers benoemd tot vice-voorzitter: Een van de minpuntjes van afgelopen tijd was mijn afwezigheid (vanwege de geboorte van Pierre, het mooiste knulletje ter wereld, en mijn verhuizing naar Maastricht). Er waren dus een paar momenten dat er niemand als voorzitter kon optreden. Met name tijdens het feest van Ton was dit gemis duidelijk merkbaar. We hadden dit wel binnen het bestuur besproken, maar voor de leden bleek het een beetje vreemd dat de voorzitter daar ontbrak. Om dit soort situaties in de toekomst te voorkomen, hebben we Rob Heckers gevraagd of hij vice-voorzitter wil zijn. Rob vond het zelf nog wat vroeg; hij is immers nog geen jaar geleden bestuurslid geworden. Gelukkig heeft hij toch die belangrijke functie aanvaard. Succes Rob!

Ledenavond digitaal?: Ai, ai, ai, het gaat nogal eens mis met de techniek die nodig is om een lezing te ondersteunen. Zo was de kwaliteit van de computerprojectie op de afgelopen ledenavond niet al te best. Dit kwam door de aftandse computer van de voorzitter, in combinatie met de prehistorische beamer van het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Was dit dan niet te voorzien geweest? Nou nee! Na eerdere nare ervaringen met de museumbeamer hadden we besloten die van het Genootschap te Roermond te lenen. Een medewerker van het Genootschap zou die beamer 's vrijdags voor ons mee naar Maastricht nemen, maar dat is niet gebeurd. En dan is het roeien met de riemen die je hebt....

Laten we overigens niet té technisch worden op de ledenavond. Een interessant betoog heeft weinig steun nodig van de techniek! Bij een goede lezing wordt het verhaal door de spreker verteld en worden de beelden alleen ter ondersteuning getoond. Hoe vaak komt het echter niet voor dat de spreker, al dan niet in eigen

woorden, de tekstinhoud van een dia opdreunt en daarbij ook nog eens met de rug naar zijn publiek staat? Dus beste leden, laat je niet afschrikken door de high-tech computerdiaseries die af en toe gepresenteerd worden! Als je een verhaal wilt vertellen met doodgewone dia's, of voor mijn part met een schoolbord en krijt, dan ben je nog altijd van harte welkom als spreker op de ledenavond. Heb je vragen of heb je hulp nodig met het voorbereiden van een lezing? Neem dan even contact op met Norbert. En mocht het nog niet duidelijk zijn: we hebben desgewenst de allernieuwste technische middelen ter beschikking, dus hou daar rekening mee bij je voorbereidingen.

Nieuw bestuurslid gezocht: Door het vertrek van Joep zoeken we een nieuw bestuurslid. We zoeken een SOK-lid (jong of oud, M/V) dat het leuk vindt om bezig te zijn met de SOK. Als jij je dus, samen met andere bestuursleden, wilt inzetten voor onze studiegroep en de groeven, stuur dan een brief naar Rik Bastiaens onze secretaris. Voor eventuele vragen (bijvoorbeeld over de functie-eisen) kun je terecht bij Erik Honée, voorzitter. De inzendtermijn sluit 26 november.

Erik Honée, voorzitter.

Verslag ledenavond 10 september

Omdat activiteitencoördinator Norbert Hensing verhinderd was, presenteerde het nieuwe bestuurslid Rob Heckers het programma van deze ledenavond. Die taak ging hem prima af en we kunnen dus zeggen dat hij de "test" met vlag en wimpel doorstond. Rob deelde ons mee, dat er wegens de vakantie geen bestuursnieuws was, maar dat er wel een aantal leuke activiteiten op stapel stonden: er wordt gewerkt aan een aantal "dwaaldagen" en er zal weer een gezellige SOK-barbecue worden georganiseerd om ons "nader tot elkaar te brengen". Verder vertelde Rob wat over de voorbereidingen voor SOK-stand, die op de Open Monumentendagen in de Tapijnkazerne zal staan. Het thema van de monumentendagen is dit jaar "militaire monumenten" en de organisatoren van de stand hebben veel aanschouwingsmateriaal kunnen verzamelen over het militaire gebruik van onderaardse groeven (met name de Bosberg) en over groeven in het algemeen. De stand belooft dus een succes te worden.

Erik Honée nam daarna het woord over en vertelde ons dat hij lang had nagedacht of hij zijn interimvoorzitterschap zou willen omzetten tot een permanent voorzitterschap. Aangezien Erik een veeleisende baan heeft als leraar en een jong gezin dat veel aandacht vraagt, had hij zich natuurlijk zeer goed moeten beraden of hij daarnaast nog de verantwoordelijke en drukke taak van het SOK-voorzitterschap zou kunnen vervullen. Daartegenover staat dat Erik zeer begaan is met het reilen en zeilen van de SOK en dat hij het voorzitterschap een interessante uitdaging vindt. Dat laatste gaf voor hem de doorslag en hij deelde ons dus mee, dat hij vanaf nu definitief de voorzittersfunctie zal gaan bekleden. Vervolgens gaf hij aan dat zijn beleid vooral gericht zal zijn op het stimuleren van onderzoeken en publicaties en het organiseren van ledenactiviteiten. Tot slot loofde hij de organisatoren van de feestelijke huldiging van Ton Breuls. Ook gaf hij de redactie en de auteurs van de pas uitgekomen SOK-Medelingen een compliment en bedankte hij de redactie van de SOK-Info voor het prima septembernummer. Daarna verscheen Peter Houben ten tonele om te vertellen dat de eerste serie

ansichten (10.000 mapjes!!) van de Jezufietenberg als warme broodjes de deur uit was gevlogen en dat er alweer een nieuwe serie van acht ansichten te koop is. De prachtige foto's kosten slechts twee Euro per mapje en de opbrengst komt ten goede aan de Stichting Jezufietenberg. Kopen dus!

Door een communicatiestoornis tussen de beamer en de cd-rom van Joep Orbons, was Joep gedwongen om zijn presentatie over de vorderingen van de Van Schaikstichting in een verkorte en geïmproviseerde vorm te gieten. De boodschap was echter duidelijk: het gaat goed met de stichting en de projecten voor de Gewandgroeven (opruimactie) en Heerderberg (plaatsing afrastering) zijn prima verlopen. Ook het vrijmaken van de ingang van de Scheuldergroeve en het plaatsen van een poort verliep uitstekend. Joep bedankte aannemer Fer Rouwet en de Technische Commissie van de Van Schaikstichting dan ook voor het prima werk dat ze daar afgeleverd hebben. Tot slot deed Joep nog een oproep voor kandidaten voor de beheerdersfunctie voor groeve de Keel en voor een nieuwe beheerder voor de keldertjes van Slavante.

Het volgende item dat Joep presenteerde, was een filmpje uit de NCRV-serie "Het mooiste plekje van Nederland". Deze serie toont locaties (van elke provincie drie) die door een inzender als de mooiste plek van Nederland wordt beschouwd. Aan het eind van de reeks kunnen de kijkers dan stemmen welke plek zij het mooist vonden. De inzending die de meeste stemmen krijgt, zal gehonoreerd worden met een prijs van vijftienduizend Euro. Joep verzocht alle aanwezigen te stemmen op de aflevering over de "Verloren Vallei", die op initiatief van fotograaf Guido Paulussen was gemaakt. De heer Paulussen heeft namelijk beloofd om de prijs over te dragen aan de Van Schaikstichting als hij zou winnen! Het getoonde filmpje wekte echter nogal wat weerzin op bij ondergetekende en diverse andere aanwezigen. Punt één was het commentaar van de heer Paulussen nogal onbenullig (vooral toen hij het gangenstelsel Ternaaien-Beneden betrad) en spuide hij enige onjuistheden over de historie van de plek. Punt twee was zijn hele opzet paradoxaal; hij bejubelde luidkeels de verstilde schoonheid van de vallei en nodigde zodoende dus eigenlijk heel Nederland uit om daar eens "met z'n allen" van te komen genieten. Visioenen van horden abseilers, mountainbikers, met bergstokken gewapende dagjesmensen en andere griezels doemden op voor mijn geestesoog. Iemand naast me merkte cynisch op: "Voor elke Euro van die prijs komt er één bezoeker naar de vallei, dat zijn dus maar liefst vijftienduizend rustverstoorders!" En iemand anders bromde: "Voor geld doen we alles!" Kortom: een tikkeltje controversieel, dit item! Gelukkig kunnen we ditmaal tenminste nog stemmen: Wie vóór stemt, moet echter bedenken dat hij er aan meewerkt, dat dit domme filmpje wellicht nogmaals op televisie komt. In dat geval wordt het risico nóg groter dat de kwetsbare Verloren Vallei wordt "gevonden". En wie tegen stemt, die ontzegt wellicht vijftienduizend Euro aan Joep zijn stichting. En dat is natuurlijk ook een zeer kwalijke zaak.....

Voorzitter Erik Honée zal vast tevreden zijn over deze ledenavond, want na de bovenstaande mededelingen van het SOK-bestuur en de Van Schaikstichting, kwamen er maar liefst drie SOK-leden zeer interessante en inspirerende lezingen geven over hun onderzoeken. Allereerst legde John Caris in een zeer helder betoog uit hoe zijn in de SOK-Info gepubliceerde serie "Bezoekers opgespoord" tot stand komt. Deze inmiddels al 25 (!!) afleveringen tellende reeks artikeltjes is de neer-

slag van zijn mini-onderzoekjes betreffende tijdens wandelingen in de Zonneberg gevonden opschriften en handtekeningen van (meer of minder) bekende historische personages. John toonde aan dat onderzoek géén pijn doet en beslist niet altijd een godsallemachtig gecompliceerde onderneming hoeft te zijn. Omdat Johns werkwijze heel praktisch is en door iedereen kan worden nagevolgd én omdat hij ze zo duidelijk kan uitleggen, heeft de redactie van de SOK-Info hem gevraagd om alles nog eens voor ons op te schrijven in een artikel. Complimenten John, want ondanks de "kleinschaligheid" van je onderzoeken is je werk van grote klasse!

Zoals John Caris een uitstekend voorbeeld gaf van kleinschalig onderzoek, illustreerde de volgende spreker juist hoe een groot en gecompliceerd onderzoek er kan uitzien. Henk Blaauw is nog niet lang lid van de SOK, maar heeft zich van begin af aan met veel energie en enthousiasme gestort op een zeer belangwekkend onderzoek in de Caestertgroeve. Hij heeft de ultieme uitdaging aanvaard om de geheimen van de middeleeuwse religieuze tekeningen trachten te ontsluiten en om uit te zoeken wie Lambier le Pondeur was. Henk zit beslist niet zomaar wat te pielen en pakt de klus voortvarend aan. Zo heeft hij inmiddels een illustre team van deskundigen (kunsthistorici, paleografen en technici) om zich heen verzameld om het wetenschappelijk peil van zijn project te garanderen. Verder zal er gebruik worden gemaakt van wetenschappelijke hulpmiddelen, zoals de C14-methode. Om koolstofmonsters te kunnen nemen en goede foto's van de tekeningen te maken, zullen er steigers gebouwd moeten worden en ook daarin zal worden voorzien. Tot slot wordt het hele onderzoek ook nog eens op video vastgelegd. Alles bij elkaar een hele onderneming dus! Omdat zoiets ook geld kost, heeft Henk inmiddels bij vier instanties een verzoek voor subsidie ingediend.

Henk zette nog eens in het kort de opzet van zijn onderzoek uiteen en gaf daarop een overzicht van de huidige stand van zaken. Daarna ging hij dieper in op een "zijspoor", waarop hij was gestuit tijdens zijn naspeuringen. Hij was zich gaan verdiepen in tolrekeningen van steden langs de Maas (in noordelijke richting) om te kijken of daarin vrachten vermeld staan van mergelblokken of losse kalk. Het bleek dat die tolrekeningen zeer interessant kunnen zijn als bron over mergelwinnig en dat het beslist de moeite waard is om verder onderzoek in die richting te doen. Door de tolrekeningen had Henk vervolgens interesse gekregen in de daarin vermelde losse "kalck" (ongeblaste kalk) en was zich daardoor gaan verdiepen in kalkovens. Hij ging dus tijdens zijn presentatie ook in op het procédé van kalkbranden en toonde ons foto's van diverse typen kalkovens uit binnen- en buitenland. Ook hier signaleerde hij, dat er in deze richting nog verder onderzoek zou kunnen worden gedaan en dat er meer aandacht aan de Limburgse kalkovens (bijna alle gelegen in het gebied van de zg. Kunrader Kalk) zou moeten worden besteed, bijvoorbeeld in de vorm van restauratie.

Ondanks dat het inmiddels al over tien was, de kelen branderig begonnen aan te voelen van de dorst en er iemand riep dat het kinderbedtijd was, werd toch besloten om de geplande presentatie van Jacquo Silvertant over graafrichtingen-onderzoek door te laten gaan. Dat was achteraf bekeken wellicht niet zo verstandig, omdat onze hersencellen inmiddels toch een beetje murw waren geworden door de interessante uiteenzettingen van de vorige sprekers. Het

verhaal van Jacquo was nogal complex en, zeker voor mensen die niet zo thuis zijn in graafrichtingenonderzoek, een tamelijk zware hap voor op de late avond. Daar kwam helaas nog bij, dat de vele fraaie graafrichtingenkaarten niet goed tot hun recht kwamen op het kleine scherm. Tot slot was er ook nog eens te weinig tijd voor het stellen van vragen. Ik zal mij er dan ook niet aan wagen, om een samenvatting te geven van Jacquo's betoog, maar slechts enkele van zijn hypothesen in het kort weergeven. Wie echter het materiaal van Jacquo's lezing nog eens wil bekijken, kan bij hem een cd met de Powerpoint presentatie bestellen (kosten 2.50 Euro excl. eventuele portokosten). De presentatie bevat stadia-kaarten van de verschillende groeven en een aantal mooie foto's. Even een mailtje naar jacquo@tele2.nl en de presentatie komt in je bezit.

Jacquo heeft een uitgebreid graafrichtingenonderzoek gedaan in de Caestert-groeve en de groeven van Ternaaien en al enkele malen daarover gepubliceerd. Eén van zijn bevindingen uit dat onderzoek is, dat een nieuwe ontginningsfase van een groeve altijd op één punt, dus vanuit één bestaande gang, begint. Als men goed de graafrichtingen bestudeert, zouden de opeenvolgende fasen dus tamelijk gemakkelijk te onderscheiden zijn. Inmiddels heeft Jacquo in nauwe samenwerking met Nol Eliëns ook graafrichtingenonderzoek in de Zonneberg verricht en de resultaten vergeleken met die van zijn vorige onderzoek. Hij heeft daardoor ontdekt, dat de afzonderlijke ontginningsfasen in de Zonneberg kleinschaliger zijn dan de fasen in bovengenoemde Belgische groeven. Hij opperde dat dit wellicht verklaard kan worden doordat een groot deel van de ontginningen in de Zonneberg incidenteler van aard waren, als gevolg van een kleinere vraag naar mergelbouwsteen vanaf circa 1550. Ook het particulier concessiebezit zou hierin een rol hebben gespeeld.

Jacquo pleitte verder voor meer aandacht voor de mijnbouwkundige aspecten van groeve-onderzoek: de groeve louter als mijnbouwkundig object. Dat zoiets inderdaad zeer zinvol zou zijn, blijkt uit de grote hiaten die er nog bestaan in de mijnbouwkundige kennis over onderaardse kalksteengroeven en de nog in de kinderschoenen staande onderzoeksmethoden op dat gebied. Natuurlijk werd er in het verleden reeds aandacht besteed aan de mijnbouwkundige aspecten van een groeve, maar dat was dan vaak slechts als onderdeel van een groter onderzoek. Verder hebben reeds velen graafrichtingenkaarten gemaakt en gespeculeerd over de "genese" van het een of andere gangenstelsel, maar de gegevens van de diverse onderzoekers blijken vaak erg van elkaar af te wijken. Om over de wetenschappelijke interpretatie van die gegevens nog maar te zwijgen! Iedereen die zich met die materie bezighoudt, heeft zo zijn eigen ideeën en methoden en onderling blijkt men het vaak faliekant oneens te zijn. Het is daarom (volgens ondergetekende) van groot belang dat diegenen, die zich met ontginningshistorie bezighouden, een collegiale dialoog aangaan om elkaars methoden en bevindingen kritisch te toetsen. Alleen door een dergelijke samenwerking kan er wellicht een bruikbare "universele" methode worden opgesteld voor het determineren van ontginningsfasen en het vaststellen van hun ouderdom.

Fons Leunissen

SOK-stand op Open Monumentendagen Maastricht

De Open Monumentendag stond dit jaar in het teken van de militaire bouwkunst. In 2004 werd namelijk de driehonderdste sterfdag van de beroemde vestingbouwer Menno van Coehoorn herdacht. Menno van Coehoorn heeft ook in en rondom Maastricht verschillende militaire bouwwerken gerealiseerd. Maastricht heeft, zoals u weet, een rijke militaire historie en ook in de ondergrondse groeves in en rondom Maastricht zijn nog sporen daarvan terug te vinden. De Open Monumentendagen op zaterdag 11 en zondag 12 september 2004 waren dus een uitgelezen kans om onze studiegroep te promoten door middel van een expositie. De organisatie van de SOK-stand lag in handen van Ger Beckers, Erik Lamkin en ondergetekende.

We hadden het geluk om een expositieruimte ter beschikking te krijgen in de Tapijnkazerne. De commandant van de kazerne, majoor Pijpers, verleende ons alle medewerking; we hoefden maar te vragen en het werd voor ons geregeld. Er was verder ook voor een drankje en een hapje voor de medewerkers gezorgd. De kazerne ligt in het hart van Maastricht, maar aangezien het een militair complex is, komt men er niet zomaar binnen. De vele Maastrichtenaren die al hun hele leven langs de kazerne waren gelopen, maar nog nooit het terrein betreden hadden, kregen dus een prima gelegenheid om dat nu eens te doen. Deze kans werd gretig benut en het was dus een drukte van jewelste. De bezoekers kregen een rondleiding door deskundige gidsen en tot ons geluk eindigde de rondleiding in de ruimte waar o.a. de SOK haar stand had ingericht. Er heerste dus op gezette tijden een grote drukte rond onze stand. Gelukkig hadden we dit voorzien en waren er een tiental SOK-vrijwilligers aanwezig om dan de storm van vragen te beantwoorden.

Naast enkele kaarten van het Fort Sint-Pieter, foto's, kaarten en voorwerpen uit de Bosberg, informatie over de Van Schaikstichting, informatie over vleermuizen en een fotoserie van ondergetekende, was er een door Han Bochman beschikbaar gestelde collectie die bestond uit kanonskogels, musketkogels, munten en nog een heleboel andere, al dan niet militaire, groeuvondsten. De gehele collectie werd fraai gepresenteerd in speciale bijbehorende vitrines van Han en zodra iemand daar vette vingers op had nagelaten, werden die weggepoetst door Erik Lamkin, die als een havik waakte over de tentoongestelde spullen.

Aan leuke en interessante reacties van bezoekers hadden we geen gebrek; zo was er o.a. een dame op leeftijd die, nadat ze een uitvoerige uitleg over de determinatiewijze van vleermuizen had verkregen, vertelde zij dat ze zelf in 1948/1949 een wetenschapper had geholpen bij het ringen van vleermuizen in de St. Pietersberg. Een andere dame sprak haar verbazing uit: "*Miene maan heet dat ouch gedoon, vreuger. Iech bèl häöm ins effe op*". Het resultaat van deze actie was een 8 mm filmrol met opnamen in het Museum van de Zonneberg uit begin 1980. Dit materiaal is inmiddels aan Marcel Weiland overhandigd en die zal het op een dvd zetten, zodat we de film op één van de komende SOK-ledenavonden kunnen bekijken.

Na twee vermoeiende dagen, konden we met een gerust hart zeggen dat het een zéér geslaagd weekend was geweest. We hebben daarom meteen besloten meer pr-activiteiten te ondernemen. Hierover leest u meer in een van de volgende SOK-Info's.

Erik Lamkin, Ger Beckers, ondergetekende en het SOK-bestuur willen iedereen, die op welke manier dan ook een bijdrage heeft geleverd aan deze succesvolle SOK-expositie, hartelijk danken.

Rob Heckers

Felicities

SOK-bestuur en redactie feliciteren SOK-lid Jacquo Sivertant en zijn vrouw met de geboorte (20 september) van hun dochttertje Ella Sarah Maria. Proficiat!

Lampen te Koop!

- Maglite Charger, z.g.a.n. inclusief wandhouder, 220 V lader, 12 V autolader, reserve lamp en nieuwe accu. Prijs 95 Euro.
- Nieuwe Rechargeable Streamlight Strion elektrische zaklamp. Nieuw op de markt sinds 2004. Uiterst handzaam (132 gram) en klein (13.5 cm lang). Lichtbundel is te focuseren van de xenon gaslamp, die een lichtsterkte levert van 12000 candlepower = 80 Lumen. Wordt geleverd met een reservelampje, wandhouder en 220 V lader. Laadtijd slechts ongeveer 2.15 uur voor een branduur van 1.16 uur. Normale prijs 170 Euro, nu voor slechts 125 Euro.
- Petromax 829 - 500 cp met Rapid voorverwarmer, chrome uitvoering. Enkele deukjes in tank. Alle onderdelen zijn origineel Petromax inclusief de manometer. Lamp is 100% in orde en alle nodige pakkingen zijn vervangen. Prijs 40 Euro.
- Petromax 829 - 500 cp met Rapid voorverwarmer, chrome uitvoering. Alle onderdelen zijn origineel Petromax inclusief de manometer. Lamp is 100% in orde en alle nodige pakkingen zijn vervangen. Prijs 45 Euro.

- Petromax 829 B - 500 cp met Rapid voorverwarmer, Legeruitvoering. Alle onderdelen zijn origineel Petromax, inclusief de manometer. Zelfs het oude glas met Petromax logo en de prallteller zijn nog aanwezig. Lamp is 100% in orde en alle nodige pakkingen zijn vervangen. Prijs 60 Euro.
- Geniol 250 cp in messing uitvoering met Rapid voorverwarmer inclusief originele messing bovenreflector. Zelfs het originele Geniol glas en de speciale beugel voor dubbele kousjes is aanwezig. Lamp is z.g.a.n. en heeft waarschijnlijk slechts enkele keren gebrand. Prijs 115 Euro.
- Verder heb ik de nodige onderdelen voor Petromaxen en kousjes in voorraad, evenals vele oude en originele benzine- en carbidlampen. Foto's worden graag op aanvraag gemaild. Nadere info: Roger Reinartz telefoon: 078-6229908. E-mail: rwfreinartz@hetnet.nl

De "Faujas" te koop aangeboden

Maak nu je verzameling groeuliteratuur compleet met de vermaarde "Natuurlijke Historie van den Sint-Pietersberg etc." door Faujas Saint Fond, in de vertaling van J.D. Pasteur (1802). Het is een van de eerste publicaties (met plattegrond) over de "berg". Jan Paul van der Pas heeft twee exemplaren en wil één daarvan in zijn geheel verkopen of (eventueel in overleg met een aspirant-koper) slopen voor wat platen voor hemzelf en daarna de resterende platen verkopen. Dat dit historische standaardwerk niet voor slechts een paar euro's te verkrijgen is, zal iedereen wel begrijpen....

Belangstellenden kunnen contact opnemen met Jan Paul van der Pas, Vauwerhof 3, 6333 CB Schimmert, telefoon: 045-4041600.

"Bezoekers opgespoord", een beknopte handleiding voor speurders

Tijdens de SOK-ledenavond van 10 september hield ik een korte presentatie over mijn reeks "Bezoekers opgespoord" die al sinds 1997 een vaste rubriek is in de SOK-Info. Na een onderbreking van ongeveer een jaar, verschijnt in het nummer dat nu voor je ligt weer een nieuwe "Bezoekers opgespoord". In reeds 25 afleveringen van de SOK-Info heb ik 24 opschriften van bergbezoekers besproken. Mijn voorraad opgespoorde bezoekers is echter niet onuitputtelijk en het zou het jammer zijn als de reeks daardoor aan haar einde zou komen. Vandaar dat ik tijdens de SOK-ledenavond een oproep deed aan alle SOK-leden om zelf eens een "opgespoorde bezoeker" bij de redactie van de SOK-Info in te leveren. Mijn presentatie was dus vooral bedoeld voor diegenen die dat wel zouden willen doen, maar niet zo goed weten hoe ze zo iets moeten aanpakken. Op verzoek van de redactie van de SOK-Info heb ik de nu volgende samenvatting van mijn presentatie geschreven, zodat ook SOK-leden die niet erbij waren enthousiast gemaakt kunnen worden.

De vondst van een opschrift: Een bezoeker opsporen doet men doorgaans in de berg of via een tip van een andere bergloper. Tijdens een gezellige bergavond ontdek je plotseling een naam van een bekende of minder bekende Limburger of Belg die zichzelf op de een of andere manier onsterfelijk heeft weten te maken. Ik bedoel hiermee de paleontologen, schrijvers, schilders, politici, sportmensen, militairen, noem maar op. Een belangrijke tip: leg meteen zo zorgvuldig mogelijk vast, WAT er staat en WAAR het staat. Maak als het kan meteen een duidelijke foto, die kan later zeer nuttig zijn, als je bijvoorbeeld in het archief bezig bent.

De zoektocht naar informatie: Wanneer je er "zeker" van bent dat het opschrift echt is (100% garantie heb je nooit, tenzij de schrijver er zijn geboortedatum en -plaats bij heeft geschreven) gaat het echte werk beginnen. Het onderzoek kan uiterst snel en gemakkelijk gaan, maar kan ook een moeizame en langdurige geschiedenis worden. Internet is in elk geval een prima manier om te beginnen: je hoeft er immers het huis niet voor uit en zoekt dus comfortabel met een kop koffie of glas wijn in de hand. Zoek allereerst met de bekende zoekmachines zoals Google, maar probeer ook andere, want wat de één niet vindt, kan de andere wellicht wel vinden. Vaak staan er uitgebreide biografieën (van bijvoorbeeld bekende schrijvers) op het internet. Ook kunnen online encyclopedieën een uitkomst bieden. De openbare bibliotheek kan daarna een tweede stap zijn. Er staan encyclopedieën, (kunst)geschiedenishandboeken, biografieën, straatnamenboekjes en allerlei naslagwerken met bekende en minder bekende personen. Via internet kan men ook thuis de catalogus van de stadsbibliotheek Maastricht raadplegen! Wanneer het een meer lokale persoon betreft, zal het Gemeente- of Rijksarchief de best volgende stap zijn. Ook hier staan weer allerlei handboeken zoals het "Biografisch woordenboek van Nederland", een lijvig naslagwerk met biografieën van talloze bekende en minder bekende Nederlanders. Ook staan er veel publicaties m.b.t. lokale thema's zoals Limburgse dichters, plaatselijke geschiedenis, enzovoorts. Verder zijn er vele op persoonsnaam gerangschikte biografieën te vinden. Vergeet overigens niet te zoeken in de "Publications", een zeer langlopende reeks tijdschriften met artikelen die door het Limburgs Geschiedkundig en Oudheidkundig Genootschap uitgegeven worden. Andere bronnen waar je nog informatie zou kunnen vinden zijn bijvoorbeeld de plaatselijke heemkunde verenigingen of het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, gevestigd op de Boschstraat te Maastricht.

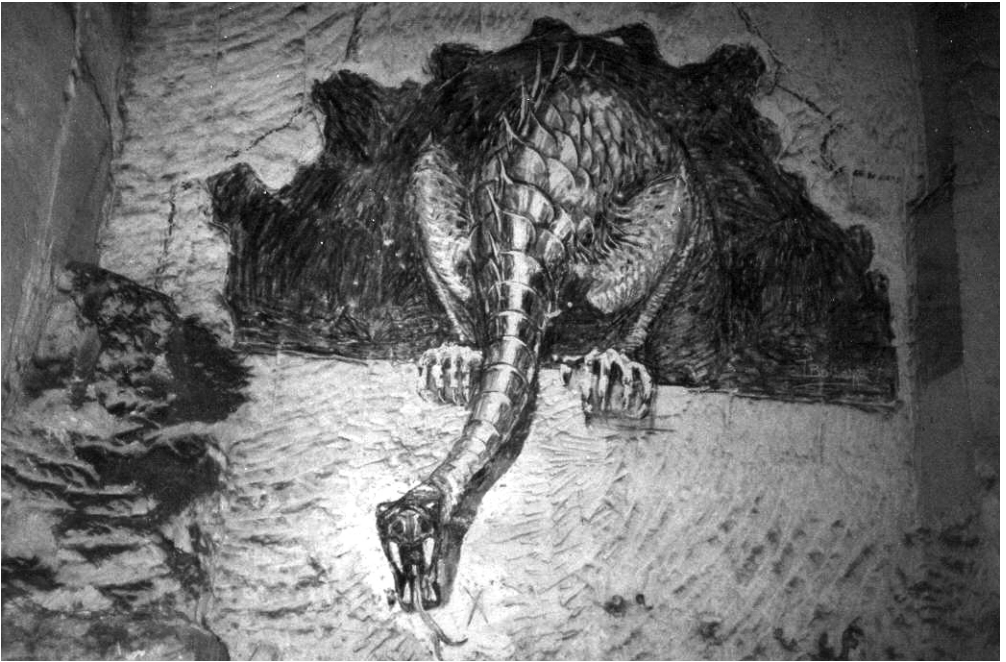
Het artikel: De reeks "Bezoekers opgespoord" is bedoeld als "lichte kost"; een "plaatje met een praatje". Voor een uitgebreidere studie over het opschrift van een bekende bergbezoeker is SOK-Medelingen immers een geschikter medium. Als leidraad bij het schrijven van een stukje voor in de SOK-Info kan men proberen de volgende vragen beantwoorden: over WELK opschrift gaat het, WAAR staat het, WIE was deze persoon, WAT deed hij tijdens zijn leven en bovenal: WAAROM was hij/zij in de berg. Deze informatie levert meestal alles bij elkaar niet meer dan een half A4 tekst op (overleg met de redactie wanneer het langer gaat worden!). De tekst met foto kan naar de redactie gestuurd worden per post of via e-mail.

Wie een opschrift kent van een interessante bezoeker, maar zelf liever niet op speurtocht gaat of geen artikel wil schrijven, kan mij altijd de gegevens sturen. De tipgever krijgt natuurlijk een eervolle vermelding! Verder is de redactie van de SOK-Info altijd bereid om de auteur met raad en daad terzijde te staan. Succes!

John Caris

Bezoekers opgespoord: Tjeerd of Tjerk?

In de Zonneberg, niet ver van de uitgang, staat op de rondleidingenroute een draak getekend, gesigneerd met: T. Bottema '04. Iedereen kent deze tekening, doch de maker is voor de meeste berglopers onbekend. En nu nog mooier: ook na het lezen van deze "Bezoekers opgespoord" zal de maker onbekend blijven! De bewuste tekenaar is namelijk óf Tjerk óf Tjeerd Bottema. De broers werden

geboren te Langezwaag in Friesland. Tjerk in 1882 en Tjeerd in 1884. Tjerk wilde, geïnspireerd door de schoolmeester van Langezwaag, onderwijzer worden. Door een overschot aan kandidaten aan de kweekschool in Groningen moest hij uitwijken naar de Rijkskweekschool te Maastricht. Voor Tjeerd werd het plattelandsleven natuurlijk vrij eenzaam toen zijn grote broer vertrokken was en zodra hij oud genoeg was, volgde hij hem naar Maastricht. De jongens verbleven beiden in hen van rijkswege toegewezen kosthuizen en ondergingen een ware cultuurshock; het eerste dat men Tjeerd aanbood was een "dröpke". Dat was een hele ervaring voor deze geheelonthouder en "nuchtere" Fries. De broers onderhielden nauwe contacten met plaatselijk schrijver Fons Olterdissen. Nadat zij hun diploma's behaald hadden, vertrokken zij richting Amsterdam, waar zij zich verder bekwamen aan de Rijksacademie en zelfs de Prix de Rome wonnen. Beiden waren zij later werkzaam als schilder, illustrator en reclametekenaar. De bekende reclame van de verzekeringsmaatschappij RVS (man met vrouw en hondje onder een paraplu) is van Tjeerd Bottema. Tjerk was een van de beste lithografen van zijn tijd en tekenaar van politieke prenten. In juni 1940 verdronk hij in Het Kanaal toen hij samen met zijn vriend de dichter Marsman per boot naar Engeland probeerde te vluchten en hun schip getorpedeerd werd. Tjeerd overleed op 9 maart 1978 te Katwijk aan Zee. Tjeerd schreef een autobiografie onder de titel "Mijn leven". Ik hoopte in dit boekwerk (met veel illustraties en weinig tekst) een verwijzing naar de draak in Zonneberg te vinden. Zijn Maastrichtse periode was hem echter blijkbaar niet zo vreselijk dierbaar, want hij doet die tijd met slechts enkele regels af in zijn verslag. Over de draak of de berg rept hij met geen woord. De vraag blijft dus: Tjeerd of Tjerk ?

Enige kanttekeningen bij het boek "De Zuid-Limburgse mergelgroeven in het Duitse oorlogsplan 1943-1944".

Graag wilde ik (Henri B. Ceha) enige kanttekeningen plaatsen bij "De Zuid-Limburgse mergelgroeven in het Duitse oorlogsplan 1943-1944" van Jacquo Silvertant. Dit boek werd op 19 september jl. ten doop werd gehouden in de Irish Pub te Wijck- Maastricht. Men heeft mij niet gevraagd mijn mening over dit boek te geven en ik ben ook geen recensent of literator. Het onderwerp boeit mij echter en de groeven van de Sint-Pietersberg nog meer. Het is een aardig en interessant boek geworden, maar toch ook een beetje een tegenvaller. Het is overigens misschien beter om te spreken over een "boekje", want van de 56 bladzijden blijven er ongeveer 43 over met inhoudelijke tekst over het onderwerp. Het geheel zou dus op vier krantenpagina's gedrukt kunnen zijn! Het lijkt mij dat er toch meer te vertellen is over dit onderwerp. Waarom heeft Jacquo bijvoorbeeld geen Amerikaanse archieven bezocht in Washington? Het Amerikaanse leger had speciale onderdelen om alle mogelijke Duitse documenten op te sporen en mee te nemen. Ook zijn er vast nog wel mensen te vinden, die ooit in een van die ondergrondse fabrieken hebben gewerkt. Daarover vind ik echter niets terug in het boekje.

Opmerkingen bij specifieke onderdelen van de tekst:

- Geografische ligging: We moeten aannemen dat dit de ligging is van de ingang van de groeve, maar dan weten we nog niet welke coördinaten bedoeld zijn. Ik heb het niet nagekeken, maar ik veronderstel dat hier de z.g. U.T.M. (Universal Transverse Mercator) systeemcoördinaten zijn gebruikt. U.T.M. is het standaard-systeem voor militaire stafkaarten van de NATO.
- Duitse verkenningen van de groeven: Die vonden meestal plaats in voorjaarszomer 1944 , sommige zelfs reeds eind 1943. Het meest verbazende is eigenlijk, dat er in die tamelijk korte periode van voorjaar 1944 tot begin september 1944 toch nog zo enorm veel beton gestort is in verschillende van die groeven.
- De Boschberg: Ik kende die berg altijd als de "Cannerberg". Is die groeve nu genoemd naar de Firma Bosch of is de Boschberg G.m.b.H. genoemd naar die groeve?
- Jacquo schrijft over "Het spoorlijntje dat tot aan de grenspost Kanne liep". (Noot: die grenspost lag langs de weg t.o. Chateau Neercanne). Het was echter niet "zomaar" een spoorlijntje, maar het was onderdeel van de Belgische Buurtspoorwegen, die een centraal knooppunt hadden op het Emmaplein in Maastricht (richting Maaseik, Hasselt, Tongeren, Kanne.) Je kon er heel België mee doorkruisen op rails met een normale spoorbreedte. Vanaf het Emmaplein ging ook een tak naar station Boschpoort en verder naar station Maastricht. Deze "echte" spoorlijn liep dus door de grenspost Kanne, maar in de oorlogstijd was er geen normaal grensverkeer. Vanaf de Cannerweg is toen een spoorwegaftakking gemaakt, die schuin door de velden liep tot bij de ingang van de Boschberg. Op een DSM-kalender met luchtfoto's van tientallen jaren later is dat litteken in het landschap nog te zien.
- Zelfs de Sint Pietersberg (Noordelijk Stelsel) komt nog aan de beurt in het boek, maar uiterst summier. In de NEKAMI-groeve was niets anders dan de diepe tunnelingang. De tunnel ging daar omlaag onder het instortingsgebied door. Kort

bij die tunnelingang was aan de noordkant een klein zijgangetje, dat er vandaag nog steeds is en dat bovenin op ca. 5 meter hoogte via een klein gat toegang gaf tot het kamertje van de "Troglodieren" van W. van Schaik c.s., tot de portretgalerij van de "Rechters" ("Die Myn Kamer Vint, die moet se niet Bederven"), en tot de instortingen. Op de plattegrond in het boekje "Maastricht en de St. Pietersberg" (1948) van Ir. D.C. van Schaik, is ten zuiden van de tunnelingang een gang te zien die naar een klein niet ingestort gedeelte voert. In de evacuatieperiode is er ook een gangetje gegraven als nooduitgang naar de Wilde Berg. Verder heb ik in de buurt van de Nekami nooit iets gezien of gemerkt van Duitse bouwactiviteit. Die waren er wellicht alleen op archiefpapier. Er was wel echt actie achter de Kluis. Hier was een ruim gedeelte afgesloten met muren van mergelblokken en een soort houten garagepoort (met een héél slecht slot!). Ik ben in dat deel geweest en heb er niets anders gezien dan een opslag van kartonnen dozen met verbandmiddelen van het Duitse leger. (Gemakkelijke aan- en afvoer via de tunnel!). In september 1944 was de ruimte al helemaal leeggehaald.

- Over de Zonneberg schrijft Jacquo helemaal niets. Toch is ook hier grote activiteit van "Organisation Todt" geweest. Weliswaar grotendeels buiten de groeve, maar toch ook een beetje er in. De smalle grintweg vanaf de Lage Kanaaldijk langs de oude kerk van St. Pieter, Ursulinenweg en Zonnebergweg, werd meer dan dubbel zo breed gemaakt. Dat werk werd gedaan door Nederlandse mannen met schop, houweel en kruiwagen. Het waren veelal oudere en morsige types, afkomstig uit Drente en Groningen, geen typische dwangarbeiders. Het was een tijd van grote werkloosheid en veel Nederlandse mannen gingen vrijwillig in Duitsland werken want uitkeringen waren er toen nog niet en in Duitsland was werk. Dat werk begon in de winter van 1943- 1944 en vorderde langzaam. Als er geen opzichter was, werd er voornamelijk op de schop geleund! Verder was er in juli en augustus 1944 bijna dagelijks luchtalarm en waren de grondwerkers bij het eerste sirenengeluid voor de rest van de dag verdwenen. Tegen september 1944 was de verbreding vrijwel klaar, maar de verharding nog niet. In een gang, rechts na ingang Zonneberg was inmiddels een opslagplaats voor elektrische verlichtingsmaterialen gemaakt. Daar lagen duizenden gloeilampen van slechte kwaliteit, bakelieten fittingen en vele kilo-meters draad. Die draad was van zo'n slechte kwaliteit dat de isolatie eraf viel bij 90 graden buigen. Verder stond er een prachtige, zeer grote gereedschaps-kist die reeds lang voor 14 september "bevrijd" werd. Lachertje: de complete inhoud van een tiental grote woonwagens die bij Maaszicht stonden, een honderdtal kruiwagens, alle schoppen, houwelen en ander materiaal, waren op 15 september verdwenen!

Ik wens Jacquo veel succes met de verkoop van zijn boek, waar ik -ondanks bovenstaande opmerkingen- toch veel waardering voor heb.

Henri B. Ceha

Voortgang SOK-project "Inventarisatie groeve-ingangen"

Het SOK-project "Inventarisatie groeve-ingangen" bevindt zich in een afrondende fase. De afgelopen twee jaar is door een hele groep SOK-leden een zeer uitgebreide inventarisatie gedaan van alle ingangen in het Nederlandse deel van ons Mergelland. Hierbij zijn vooral in de winter heel veel kilometers door iedereen

gelopen en zijn alle 290 groeven met hun 550 ingangen bezocht, beschreven en gefotografeerd. Al deze gegevens zijn bij elkaar gebracht en worden door ondergetekende momenteel tot een SOK-rapport verwerkt. Dit rapport zal dit najaar afgerond worden. Het zal dan op een SOK-ledenavond worden gepresenteerd waarbij uitgebreid op de resultaten ingegaan zal worden. De resultaten van deze inventarisatie zullen dan voor de SOK-leden ter beschikking staan voor onderzoek. Momenteel is de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen (IKL) bezig om, gebruik makend van de resultaten van de inventarisatie, een restauratieplan te maken voor een aantal ingangen. Ondergetekende is door de IKL gevraagd deze werkzaamheden te begeleiden. Een eerste resultaat is al geboekt bij de restauratie van de Scheulderberg en de Flesschenberg, waarover elders meer in deze SOK-Info. Deze beide groeven zijn, sinds ze zijn aangepakt, dan ook bij de Van Schaikstichting in beheer gekomen. Het is de bedoeling dat in de komende tijd meerdere groeven zo bij de Van Schaikstichting in beheer gaan.

Dank aan iedereen die zich zo enthousiast ingezet heeft voor deze inventarisatie.

Joep Orbons

Nieuws van de Van Schaikstichting

Vleermuizenrust: Het vleermuis-overwinteringseizoen is inmiddels aangebroken: dat wil zeggen dat wij de groeven zo veel mogelijk met rust willen laten om de vleermuizen van een welverdiende winterslaap te laten genieten. Tussen 1 april en 30 september staan de groeven van de Van Schaikstichting voor alle SOK-leden open voor onderzoek en recreatie. Toch weten wij uit eigen ervaring dat er ook in de winter een behoefte is aan „berglopen“. Tot nu toe zijn wij altijd erg voorzichtig geweest met toegang van berglopers in onze groeven en dat zal ook zo blijven. Echter op initiatief van Ludy Verheggen en Joep Orbons is recentelijk door iedereen, betrokken bij de vleermuizen en de groeven, een overleg geweest waarbij een gedragscode voor groevebezoek werd gemaakt. Deze gedragscode zal deze winter ingevoerd worden en hopelijk al in de komende SOK-Info gepubliceerd worden. Het overleg is dermate positief geweest, dat wij er van overtuigd zijn dat ieder SOK-lid zich geheel kan vinden in deze gedragscode.

Oproep redacteur Steunpilaar: De Van Schaikstichting heeft een eigen uitgave "De Steunpilaar" waarover jullie in de vorige SOK-Info al het een en ander hebben kunnen lezen. Deze Steunpilaar komt twee maal per jaar uit, in april en augustus. Inmiddels is Steunpilaar nr. 9 uitgekomen. Voor de redactie van de Steunpilaar is het bestuur op zoek naar een nieuwe redacteur. De taken van deze redacteur zijn als volgt:

- In samenwerking met het bestuur op zoek naar artikeltjes en personen die korte stukjes willen schrijven.
- Ervoor zorgen dat de ingediende stukjes een goede stijl hebben en taalcorrect zijn.
- In overleg met Rob Heckers de lay-out bespreken en in orde maken.
- De verzending van de Steunpilaar organiseren.

Met de afgelopen 9 uitgaven van de Steunpilaar is inmiddels veel ervaring opgedaan en het bestuur en anderen zullen de nieuwe redacteur dan ook behulp-

zaam zijn bij het redacteurschap. Verder heeft de redacteur veel vrijheid om de Steunpilaar verder te ontwikkelen tot het gezicht van de Van Schaikstichting. Kortom: Wie wil in de redactie van de Steunpilaar van de Van Schaikstichting?

Beheerders: In de vorige SOK-Info stond een oproep wie beheerder wil worden van Groeve de Keel en wie van de Keldertjes Slavante. Inmiddels is de inschrijvingstermijn verlopen en hebben zich meerdere personen voor beide posten aangemeld bij het bestuur. Bij de deadline van deze SOK-Info was nog niet bekend wie verkozen is voor deze posten. Wij hopen dat we tijdens de volgende SOK-ledenavond in november de nieuwe beheerders bekend kunnen maken. Deze zullen uiteraard in de volgende SOK-Info worden bekend gemaakt.

Werkzaamheden Scheuldergroeve: Op de foto hiernaast is te zien hoe de ingang van de Scheuldergroeve er tot voor enkele weken geleden uitzag. Een bezoek leverde steevast een hoop gekruip en een modderig pak op. Deze situatie was niet wenselijk, omdat enerzijds de beheerder en onderzoekers de groeve niet fatsoenlijk konden betreden maar verder kon iedereen deze groeve wel betreden en dat gebeurde dan ook met zekere regelmaat. De situatie was dermate kritiek, dat een flinke regenbui die een stuk grond van de helling mee zou nemen, de ingang kon dichtstorten zodat de groeve voorgoed verloren zou zijn. Actie was dus nodig. Sinds afgelopen voorjaar is door een ploeg van het IKL stevig gegraven om de ingang weer begaanbaar te maken. Vele zware uren zwoegen om de beide ingangen vrij te krijgen. Dit moest helaas allemaal met de hand gebeuren, omdat het onmogelijk was een graafmachine tot bij de ingang te krijgen. Door de Technische Commissie van de Van Schaikstichting wordt het hekwerk gemaakt uit buizen en platen metaal.

Na deze graafactiviteiten is door een gespecialiseerde bouwfirma een verstevigde ingang gemaakt. Via allerlei kunstgrepen is het toch gelukt om met een speciale terreintractor tot bij de ingang te komen om de mergelblokken en andere bouwmaterialen ter plaatse te krijgen. De wanden zijn met gestapelde mergelblokken verstevigd, er zijn hekwerken met een beweegbaar poortje in de beide ingangen gezet en de ingang is beveiligd tegen verder volstromen. Deze groeveingang is voor weer heel wat jaren in orde. Nu is het weer mogelijk de Scheuldergroeve rechtop, lopend en met een schoon pak te betreden. Komend voorjaar zal Peter Jennekens als beheerder met een grote opruimactie deze

groeve helemaal in orde gaan maken. Zie voor een oproep een van de volgende SOK-Info's of de website van de Van Schaikstichting (www.vanschaikstichting.nl).

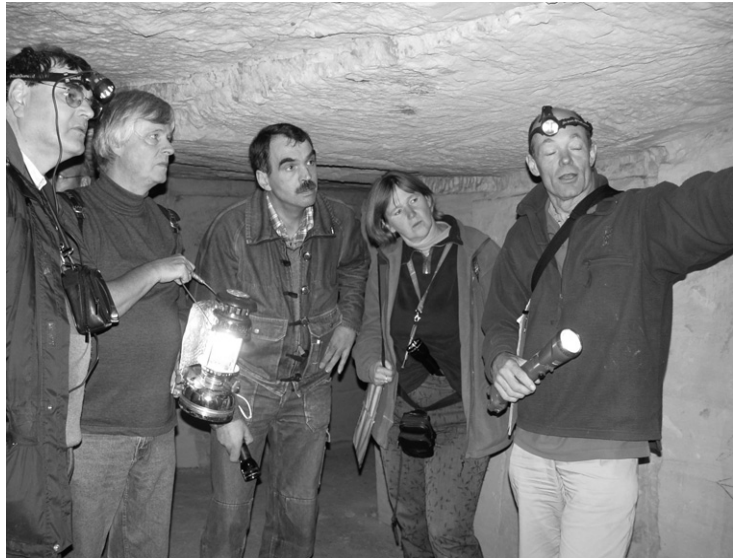
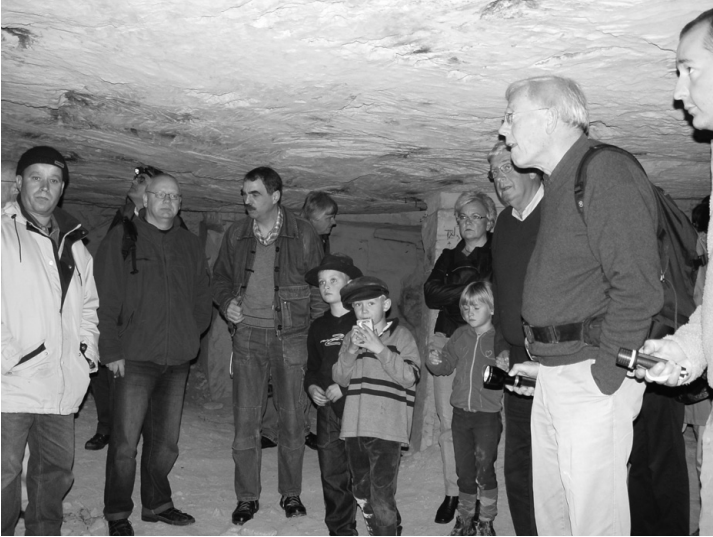
Werkzaamheden Flesschenberg: Ook de afgelopen maanden zijn er weer meerdere activiteiten in de groeven geweest. Zo is in de Flesschenberg begin september een grote opruimactie geweest. De groeve is nu redelijk schoon, maar op enkele plekken lag (bouw)puin en verspreid door de groeve was hier en daar wat losse troep te vinden. In vergelijking tot vele andere groeven, viel het allemaal heel erg mee, maar met een opruimactie van een dag zou de berg weer spik en span schoon zijn. Begin september is door een groep SOK-leden alle berg-oneigen spul vakkundig naar buiten gedragen en in grote afvalzakken gedeponerd. Maar

niet alles is weggegooid. Er zijn ook vondsten gedaan die met de berg te maken hebben. Een oud frans stoeltje, landbouwwerktuigen, etc, etc, werden allemaal gevonden en zijn netjes in de groeve op een mooi plekje neergezet. Daarnaast is in het verleden op enkele plaatsen in de berg grond en bouwpuin gestort. Dit was te veel om naar buiten te vervoeren. Het is daarom allemaal met kruitwagens naar een doodlopend gangetje vervoerd en daar netjes gedeponerd. Dit depot is afgedekt met losse mergel. Op de foto is te zien hoe bij het licht van enkele berglampen er heel hard geschept werd. Met dank aan: Rik Bastiaens, Ger Beckers, Jos Cobben, Walther van der Coelen, Simone Frissen, Wim Kneepkens, Jan Laumen, Jeffrey Orbons, Joep Orbons, Rian Pulles en Henk van Vliet. Deze opruimactie is mede mogelijk gemaakt met de medewerking van de familie van Leeuwen als eigenaren, Wil en Carla Ramaekers voor de bijzonder goed verzorgde catering, de

Technische Commissie van de Van Schaikstichting voor het materieel en Mergel-
bouwsteen Kleijnen voor het beschikbaar stellen van de parkeergelegenheid.

Groevedag: Op 25 september is de jaarlijkse groevedag geweest in de Flesschen-
berg voor alle medewerkers en sponsoren van de Stichting. Het was een bijzonder
geslaagde dag waarop ongeveer zestig personen de groeve bezocht hebben onder
leiding van Jan Laumen en Roland Bekendam en hebben genoten van de
specialistische rondleiding door deze experts. Ook hier hebben weer vele vrij-
willigers van de stichting zich ingezet om deze dag een succes te maken.

Komende activiteiten: Voor het komende voorjaar-zomerseizoen in 2005 staan al weer enkele nieuwe activiteiten op stapel. Zo willen we een aantal velddagen organiseren, waarbij enkele groeven opgeruimd gaan worden e.d. Zie de SOK-Info voor oproepen voor wie hier aan wil meewerken, of kijk op onze website.

Joep Orbons Van Schaikstichting

Een krantenbericht uit 1944 over verboden "Sint Pietersbergtrips"

Bij het voorbereiden van een nieuwe expositie voor het Sint Pietersmuseum op de Lichtenberg, waarin ruime aandacht wordt geschonken aan de Tweede Wereldoorlog, werd de plaatselijke krant vanaf het eerste nummer van 15 september 1944 tot 15 maart 1945 uitgebreid bestudeerd. De "Limburger Koerier" mocht na de bevrijding niet meer verschijnen vanwege de slaafse, Duitsgezinde houding van de hoofdredacteur tijdens de bezetting. Al één dag na de bevrijding verscheen een nieuwe krant: "Mededeelingen van den Nederlandschen Orde-Dienst". Bij Vaals en rond Aken werd nog tot 21 oktober hevig gevochten, maar in Maastricht leken de mensen de draad, die op 10 mei 1940 was geknapt, weer op te pakken. Er werd weer markt gehouden, muziekkorpsen begonnen weer met hun repetities en er werd weer gevreigd. Tussen al dat grote en kleine nieuws viel me het volgende bericht op in de Mededeelingen van vrijdag 22 september 1944:

GEEN SINT PIETERSBERGTRIPS!

Voor zeer vele Maastrichtenaren hebben de ondergrondsche gangen van den St. Pietersberg waarlijk geen geheimen. Dat er gangen bestaan, via welke men tamelijk gemakkelijk van Maastricht uit onder den grond Belgisch grondgebied kan bereiken, is vrijwel algemeen bekend. Deze gangen hebben aan de smokkelaars reeds vele jaren lang belangrijke diensten bewezen en gedurende de bezetting heeft deze verbinding met België meer dan eens assistentie verleend bij gebeurtenissen, die den bezetter verre van aangenaam waren. Enkele Maastrichtenaren, die nu, nu wij onze vrijheid herkregen, voor de aardigheid weer eens ondergronds naar België kropen, hebben echter moeten ondervinden, dat dit onder de huidige omstandigheden, een uiterst riskante en af te keuren onderneming is. Bij hun aankomst in België werden zij namelijk onmiddellijk gearresteerd. Daar zij zich via clandestiene wegen Belgisch grondgebied hadden binnengesmokkeld, werden zij uiteraard verdacht van allerlei nare dingen. Deze Maastrichtenaren zijn er in geslaagd hun onschuld te bewijzen en konden naar Nederland terugkeeren. Men zij echter voor dergelijke trips, welke onschuldige bedoelingen zij ook mochten hebben, ernstig gewaarschuwd, in eigen belang.

En dat, terwijl die eerste naoorlogse berglopers waarschijnlijk alleen maar wilden proeven of het Belgische bier beter smaakte dan het oorlogsvocht, dat in Maastrichtse café's voor bier moest doorgaan! De goede Nederlandse en Belgische autoriteiten hadden vier jaar lang de andere kant op gekeken als de ondergrondse en illegale weg naar België werd bewandeld. Dus ook op dit gebied werd de draad uit mei 1940 weer opgepakt. Want stel je voor, dat die berglopers ook nog waren teruggekomen met producten, die in België zonder bon te koop waren!

Miets Morreau-Magnée, Stichting Oud Sint Pieter

Berglopen op Internet

In de eerste aflevering van deze serie schreef ik dat het World Wide Web een medium is, dat constant in beweging is. Het is daardoor dus erg onoverzichtelijk. Soms zit je uren te zoeken naar iets dat de moeite waard is en als je dan een kennis trots vertelt van je vondst, krijg je meestal een reactie in de trant van "die ken ik al lang, wist je dan niet dat die pagina er was?". De informatie-overdracht laat dus nogal te wensen over en dat blijkt niet alleen een probleem te zijn voor mij, maar ook een veel gehoorde klacht binnen de bergloperswereld te zijn. Deze rubriek kan dan ook alleen maar bestaan als er mensen zijn die mij "tippen" over internetpagina's die de moeite waard zijn. Dus mensen, spring over jullie schaduw en kom op met die tips!

Gelukkig zijn er ook nog SOK-leden die trots roepen "bekijk mijn nieuwe pagina maar eens!" Aan zo'n pagina wil ik dan ook nu wat aandacht besteden.

<http://www.troglocaris.com/> is een website gemaakt door SOK-lid John Caris, de schrijver van de interessante rubriek "Bezoekers opgespoord". Het is een fraaie en zeer uitgebreide site over allerlei bergloperszaken zoals: onderzoek, verlichting, studie, bescherming, biologie, geologie, uitrusting, ethiek enz. Gewoonweg teveel om op te noemen! Je kunt zelfs je bergteken achterlaten op de site. Ik zou zeggen, ga er eens kijken: u zult aangenaam verrast zijn door deze site. Ik durf deze site zelfs de ultieme bergloperspagina te noemen! Gewoonweg het einde! Een ieder die ook een bergloperswebsite wil maken zal de mouwen moeten opstropen om John te overtreffen. Dit belooft dus nog wat voor de toekomst! Rest alleen nog de vraag: van wie zijn toch al die bergtekens? Dat blijft echter een goed bewaard geheim van de beheerder.

Nog een tip: <http://cataphile.free.fr/> is een link naar een Franstalige pagina over het ondergrondse. Gelukkig is er maar weinig tekst en veel foto's. Klik op "Carrières" en u wordt naar verschillende ondergrondse groeves geleid. Ik heb niet kunnen ontdekken waar deze groeves zich bevinden, maar ik vermoed in en rond Parijs. Erg indrukwekkende foto's en zeker een bezoek waard!

Rob Heckers

Oproep: Wie tekende de kruiswegstaties in de Zonneberg?

In "Kalketrip", een kwartaalbericht van de Vereniging Natuurmonumenten over het natuurgebied de Sint Pietersberg e.o. (oktober 2004, jaargang 4, nummer 15) stond een leuk interview met de VVV-gids Martha van de Ven. Ze vertelt daarin ook dat ze een vraagstuk heeft, waar ze nog altijd niet uit is en wel het volgende: In de grotten van de Zonneberg bevindt zich in één van de kapellen een kruisweg. De staties zijn rond september 1944 getekend. Er wordt vaak verteld dat ze getekend zijn door Jérôme Goffin, maar het blijkt zijn stijl helemaal niet te zijn. Wie heeft ze dan wel gemaakt? Hopelijk weet een van de lezers van SOK-Info het antwoord!

Walther van der Coelen: w.vandercoelen@tiscali.nl

Oproep: Wie wil oude tolrekeningen onderzoeken op mergeltransport?

Door inzicht te krijgen in de omvang van mergeltransporten die in de Middeleeuwen over de Maas hebben plaatsvonden probeer ik enige kennis te

vergaren over de omvang van de voormalige mergeexploitatie in Zuid-Limburg en het aangrenzende België. Een dankbaar hulpmiddel daarbij zijn de zogenaamde tolrekeningen die uit het verleden bewaard zijn gebleven. Tolheffingen op de Maas kwamen al in de achtste eeuw voor, o.a. in Maastricht. Door de eeuwen heen werden de tolheffingen op schrift vastgelegd. De goederen werden naar aard en omvang beschreven met vermelding van het tolbedrag, de naam van de schipper en vaak ook de vaarrichting; stroomopwaarts of stroomafwaarts. Veel van deze tolrekeningen zijn verdwenen, maar er zijn er ook relatief veel bewaard gebleven, die thans dankbaar onderwerp van studie zijn geworden.

In het Rijksarchief in Maastricht bevindt zich een in perkament gebonden tolrekening uit 1627. Deze rekening bevat een opsomming van alle goederen die in 1627 per schip de Maas in Eijsden passeerden. Vermeld zijn de aard en de hoeveelheden van de verschillende scheepsgoederen, het tolbedrag en de vaarrichting van het transport. De vermeldingen zijn in laat-middeleeuws schrift genoteerd en daardoor moeilijk te begrijpen voor de doorsnee lezer. Ik zoek daarom nu mensen die dit schrift kunnen lezen en genegen zijn de rekening na te lopen op mergeltransporten. Gekeken dient te worden naar hoeveelheden en de maand waarin de mergel de tol passeerde. Het is daarbij belangrijk te onderzoeken of er mogelijk aan bepaalde instellingen of personen tolvrijstelling werd verleend in dat jaar.

Een Urmondse Maastolrekening van 1680 - 1682 die door J. Knoors in 2003 is getranscribeerd heb ik inmiddels op mergeltransporten nagelopen. In het archief van Dordrecht bevinden zich ook meerdere rekeningen van Maastollen. Ik wil ook die in de inventarisatie betrekken. Waarschijnlijk zijn er nog op andere plaatsen tolboeken behouden gebleven. Bekend zijn o.a. de tolrekeningen op de Rijn bij Lobith, waarin echter geen mergeltransporten vermeld staan. Ik wil de inventarisatie voorsnog beperken tot de Maastollen. Over Belgische tolrekeningen op de Maas heb ik nog niet veel informatie gevonden.

Wie een indruk wil krijgen van het gebruikte schrift kan de Eijsdense tolrekening uit 1627 in het Rijksarchief in Maastricht bekijken. Het stuk bevindt zich in de Archieven van de Landen van Overmaas, Ancien Regime, nummer 5042.

Reacties zijn van harte welkom: Henk Blaauw, telefoon 024-3582946, email: h.blaauw@psych.ru.nl, Haver 46, 6581 RC Malden.

Oproep: Informatie gezocht

Ik ben op zoek naar informatie met betrekking tot het verhaal over de schat van de twaalf gouden/zilveren apostelbeelden van het kapittel St. Servaas. Zoals beschreven in het verhaal "Op zoek naar de schat met Jan Dielis" van Ed de Groot in de SOK Mededelingen 38, pagina 23.

Alles is welkom, waarheden, halve waarheden, geruchten legenden, spannende verhalen, noem maar op. Elke flinter informatie, hoe dubieus ook, is welkom. Dus schroom niet en vertel 't me.

Ook ben ik op zoek naar informatie met betrekking tot de opschriften van de drie fraters die zich op het einde van de Bloemenweg in het gangenstelsel Zonneberg bevinden. Zie ook SOK-Mededelingen 38, pagina 26.

Rob Heckers

MEET THE UNDERGROUND PRESS

"Stadsprins René II "vereeuwigd" (*Heuvelland van 24 maart 2004*): Dit als studie-object voor latere archeologen, werkzaam in de Gemeentegrot.

"Juliana in Sibbe" (*Heuvelland van 31 maart 2004*): Op de dag van de begrafenis van de overleden voormalige vorstin komt Heuvelland met een kleurenfoto van Juliana tijdens een bezoek aan de Sibberberg. Op de foto herkennen we tevens de onlangs overleden Harie **MOLIN**, de voormalige groeve-opzichter Frans **BERG-STEYN**, de voormalige gouverneur **KREMERS** en griffier **de BRUIJN**. Inmiddels ook voormalig?

"Instabiele grot: rondleidingen even opgeschort" (*Limburgs Dagblad van 16 april 2004*): De Gemeentegrot gaat drie weken dicht, omdat onderzoek heeft uitgewezen dat de ondergrond van het bungalowpark op de Cauberg verstevigd moet worden. Het gaat daarbij om stukken van de groeve, die normaal niet voor het publiek toegankelijk zijn, maar om risico's te vermijden worden de rondleidingen toch stopgezet.

"Pittoresk Bemelen" (*Heuvelland Vakantieland van mei 2004*): Een prachtige kleurenfoto van de ingangen van de Bemelerberg (**Cluysberg**) siert dit artikel over een wandeling langs dit mooie natuurreserveaat.

"Biken en quadrijden in de Valkenburgse grotten" (*UITCourant Zuid-Limburg van juli 2004*) Dit wordt in één zin omschreven als "de ultieme sensatie voor jong en oud". Het gaat maar door in de Sibbergroeve!

"Biken en spoken in grot" (*Zondagnieuws van week 31*): Moe van de ene groeve? Hup, dan naar de "Feestgrot" aan de Daelhemerweg 31 a. Ook daar gaat het maar door!

"A go go Valkenburg" (*Heuvelland Vakantieland van mei 2004*): Nog niet genoeg? Wat dacht u van Grotten-Paintball (**Caveball**) in de groeve onder de Kabelbaan (Wilhelminagroeven). Twee teams moeten elkaar uitschakelen met verballetjes, afgevuurd door een speciaal Caveball wapen. En het gaat maar door! En dan hebben we ook nog het Grotten-Lasergame: Gewapend met een lasergun gaat u "in een door blacklight en discolight verlicht gangenstelsel op zoek naar uw tegenstander". Staat (echt waar!) zwart op wit in de advertentie!

"Grotten" (*Het Belang van Limburg van 8 juli 2004*): In de grotten aan het Avergat hebben onbekenden allerlei spullen opgestookt. Het is echter verboden om in die grotten te komen en de wijkagent gaat de zaak in het oog houden. Het gemeentebestuur van Riemst heeft zestig vierkante meter grond bij het Avergat cadeau gekregen van een voormalig inwoner. Het gaat om een erg waardevol deel van de weg, omdat op het einde een vervallen grotwoning ligt en omdat de weg toegang geeft tot een toeristisch wandelpad.

"Archeoloog ontdekt grot van Johannes de Doper in Israël" (*HBvL van 17 augustus 2004*) en **"Johannes de Doper woonde mogelijk in grot bij Jeruzalem"** (*Dagblad de Limburger van 18 augustus 2004*): Afgaand op de foto's is het echter geen grot, maar een groeve. We zullen verdere details afwachten.

“Oorlogsfabrieken die nooit produceerden” (DdL van 17 augustus 2004): Het is alom bekend dat de Duitsers in W.O. II hun oorlogsindustrie wilden onderbrengen in de mergelgroeven. Jacquo **SILVERTANT** publiceerde hierover al diverse artikelen in SOK-Medelingen. Hij heeft nu verder onderzoek gedaan en het resultaat daarvan gebundeld in het boek *“De Zuid-Limburgse mergelgroeven in het Duitse oorlogsplan”*. Het boek is alleen verkrijgbaar via voorintekening per e-mail: jacquo@tele2.nl De kosten bedragen een hoorapparaat, dan weet u genoeg!

“Ondergrondse bios ontdekt in Parijs” (NRC-Handelsblad van 10 september 2004): Een wel heel opmerkelijk “tweede gebruik” van groeven; achttien meter onder de grond, in de groeven onder de Place du Trocadèro is “door een liefhebber van ondergrondse ruimten in Parijs” een clandestiene bioscoop ontdekt. Vierhonderd vierkante meter groot, met filmmateriaal, scherm, stoelen en een eetgelegenheid met bar. De toegang was verborgen onder een dekzeil met de tekst *“Verboden toegang tot het bouwterrein”*. Om ongenode gasten te weren, ging een bandje met hondengeblaf draaien wanneer er iemand naderde. Onderzoek wordt voortgezet. Dat is andere koek dan die illegale prutsers in de Caestertgroeven!

“Een ondergrondse Odyssee” (DdL van 16 september 2004): De jarenlange omzwervingen en beproevingen van de Griekse held Odysseus, geschreven door Homerus, worden “vertaald” in een theateropvoering met als decor de ondergrondse gangen van de Zonneberg.

“Grotten criterium Valkenburg met Vandenbroucke” (DdL van 23 september 2004): Voor de tweede opeenvolgende keer wordt een profwielervedstrijd gehouden in Valkenburg, waarvan een gedeelte van het parcours door de Gemeentegrot voert.

“Van Heeswijk vindt weg naar grotten niet” (DdL van 2 oktober 2004): Een goed begin is het halve einde.

“Mergel, wijnschimmels en waxinelichtjes” (DdL van 24 september 2004): een leuk verhaal over het wijnhuis en wijnmuseum van Caves Cadier, gevestigd in de Bakkersboschgroeve.

“Riemst wil toegang naar Caestertgroeven” (HBvL van 4 oktober 2004): De gemeente Riemst wil de groeve Caestert laten klasseren als beschermd cultuurhistorisch monument. Alhoewel het overgroot gedeelte van de groeve op Vlaams (Riemst) grondgebied ligt, kon dat tot heden niet, omdat ze geen directe toegang tot de groeve heeft. Die ligt op Waalse (Visé) bodem. Schepen Ivo **THYS** wil op de volgende raadsvergadering een agendapunt laten goedkeuren om de voormalige Brouwerij-ingang te heropenen. In het artikel wordt ook (ongevraagd) Ton **BREULS** opgevoerd voor “heldendaden”, die echter door anderen verricht zijn.

“Ondermijnd Zussen is bang voor gasleiding” (HBvL van 23 september 2004): door de broze ondergrond, met regelmatig kleine (en soms grotere) verzakkingen bestaat bij de bevolking grote vrees voor onheilspellende gevolgen en hebben liever niet dat er een gasleiding aangelegd wordt. Uit voorzorg zijn er buizen gepland die een zekere rekbaarheid kennen. Toch zijn er nu al delen van Zussen die uitgesloten worden van de aanleg.

"Promotie mergel in Valkenburg" (DdL van 8 oktober 2004): Een vijftiental ondernemers, die iets te maken hebben met mergel en grotten in Valkenburg zijn een nieuw toeristisch samenwerkingsverband aangegaan om te proberen Valkenburg meer als mergelstad te profileren. En dat onder de naam "Ondergronds Valkenburg". Naast wandelen, beeldhouwen of mountainbiketochten denkt men ook aan een wandeltocht langs de ondergrondse kapellen. Dat laatste zal Funske oet Nijmegen zijn hartje vast sneller doen kloppen!

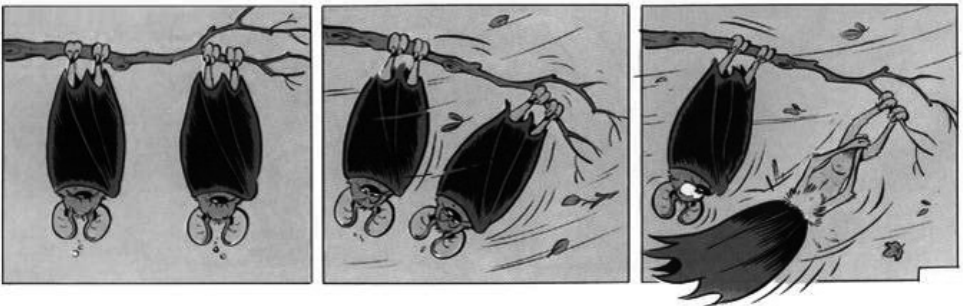
Met dank aan de correspondenten Nina van Bergen, Valère Ceulen, Philippe Duchateau, Ed de Groot, Johan Janssen, Jacques Maes en Gilberte Nicolaes.

Bijgewerkt tot 8 oktober 2000.

Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Bovenstraat 28, B3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax: 012-454059.
E-mail: tbreuls@skynet.be

Bij de voorplaat

Het onderaardse landschap op de tekening van Lex van Voorst (uit "Avonturen in het Geuldal") kwam de redactie zeer bekend voor. En jawel, kijk maar eens in de door ir. D.C. van Schaik geschreven boeken: "De Sint Pietersberg" (pagina 44), "Maastricht en de Sint Pietersberg" (pagina 16), of "De onderaardse gangen in de Sint Pietersberg" (pagina 4)!

Fotoverantwoording

De foto's in dit nummer waren van J. Caris, R. Heckers, M. Weiland en J. Orbons.

NIET VERGETEN!

LEDENAVOND VRIJDAG 12 NOVEMBER OM 19.30 UUR

IN HET NATUURHISTORISCH MUSEUM MAASTRICHT.

HOPELIJK TOT DAN!!!

Groeven in beheer bij de SOK danwel de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisaties hebben een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.

Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en/of vernielingen aan een van de groeven dit direkt melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2^e Olav Hensing, Technische Commissie: 043 - 321 84 73.

3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaikstichting of de SOK. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 2.

De SOK en de Van Schaikstichting stellen zich ten doel dat de afsluiting van de groeve binnen 24 uur hersteld is.

Voor meer informatie: www.vanschaikstichting.nl

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Valère Ceulen	043-321 17 59
Flesschenberg	Jan Laumen	043-364 18 03
Gewandgroeven	Hub Geurts	043-601 24 16
Heerderberg	Henk Ramakers	043-407 19 64
Heideberggroeve	Hub Geurts	043-601 24 16
Houbenbergske	Erik Honée/Marc Koch	043-325 61 10
Groeve de Keel (tijdelijk beheerder)	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Keldertjes Slavante (tijdelijk beheerder)	Wilfred Schoenmakers	043-344 07 41
Koeleboschgroeve	Ed de Grood	00 3243 81 13 73
Nieuwe groeve	Han Bochman	043-601 01 58
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg	John Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve	Peter Jennekens	043-364 84 89
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-347 25 60

De Sint Pietersberg:

De Sint Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg en het Noordelijk Gangenstelsel. Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK. Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, Bergerstraat 163, 6226 BC Maastricht, telefoon: 06-558 25 192.

De S.O.K.-Info
is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.